

Pogoji za boljše gospodarjenje

Na referendumu v petek, 9. januarja, se je 68,75 odstotka od 6 tisoč delavcev, ki združujejo delo v enajstih delovnih organizacijah kemijske industrije v ljubljanski regiji, odločilo, da se združijo v SOZD, ki nosi zaenkrat še delovno ime »Kemija«. Doslej znani podatki glasovanja pričajo, da se je za združitev odločila precejšnja večina delavcev, čeprav natančni dokončni rezultati še niso znani. Zavaljo kolektivnih dopustov bodo namreč delavci štirih tozdov Donita iz Medvod o združitvi ali proti njej glasovali kasneje.

Združevanje kemijske industrije, ki razdrobljena ne dosega rezultatov, ki bi jih sicer lahko, v našem prostoru ni novost. Že doslej smo bili namreč priča, žal, ne preveč uspešnega združevanja v sozda Bivet in Polikem. Vendar pa kaže, da te grenke izkušnje le niso ostale brez učinkovitega poudarka. V vseh enajstih kemijskih delovnih organizacijah so namreč v priprave za združitev vložili veliko dela. To je končno na referendumu obrodilo precejšen uspeh, saj so delavci presodili, da so pogoji in interesi za združitev tokrat drugačni in da združitev obeta večji uspeh in učinkovitost na domačem in tujem trgu.

Elaborat o ekonomski upravičenosti združitve kemijske industrije v ljubljanski regiji kaže, da uspehi ne bi smeli izostati. Sedanjih 32 tozdov je namreč skupno ustvarilo lanske leto 12 milijard dinarjev celotnega prihodka. Za reprodukcijo so lahko v celoti od tega namenili le eno milijardo. Združeni v sozdu naj bi todzi to milijardo v petih letih pomnožili za 5-krat. To pa so že sredstva, ki zagotavljajo

precejšnjo učinkovitost, vsekakor pa precej večjo, kot pa če bi jih delili na enajst ali pa kar na 32 delov.

Za dosedanja sozdiranja kemijske industrije je bilo značilno, da so skupne interese sicer natanko ugotovili, funkcije že manj natančno – uresničevali pa so vse skupaj zelo slabo.

V sozdu Kemija so se tej napači že vnaprej izognili. Še

● V sozdu »Kemija« so se združili: Arbo, Belinka, Ilirija-Vedrog, JUB, Yugocryl, Polikem Trgovina in Teol iz Ljubljane, Color in Donit iz Medvod, Helios iz Domžal ter kočevski Melamin.

pred referendumom so namreč natanko opredelili, katere službe, funkcije in akcije naj bi delovne organizacije združevale na ravni sozda. Omejili so se sicer le na ključne funkcije – ostale pa naj bi opredelili, združevali in razvijali, ko se bo izkazalo za koristno – že v skupnem sozdu.

V »Kemiji« naj bi torej najprej združili vse razvojne službe in planske inženiringe. Znano je namreč, da so bile

dosedanje delovne organizacije denarno prešibke, da bi lahko uresničile en sam resnejši razvojni načrt, kar pa na področju kemije kaj kmalu pripelje v stagnacijo in nazadovanje.

Delovne organizacije bodo združile zato seveda tudi svoja denarna sredstva. Ustanoviti nameravajo interno banko, kar bo združenim delovnim organizacijam omogočilo tudi medsebojno interno kreditiranje.

Združili bodo nadalje tudi komercialne službe. Trenutno dela v komercialah enajstih DO kar 1500 delavcev. Vsakdo je doslej zase nabavljal – zase prodajal, kar seveda kaže na veliko razdrobljenost in neracionalnost. Združena komerciala naj bi postala racionalnejša in učinkovitejša, še posebej zato, ker ima Kemija v načrtu precejšnje povečanje zunanjetrgovinskega prometa.

Stotine sestankov, na katerih so delavci vseh enajstih delovnih organizacij razpravljali o upravičenosti in smotrih združitve, dobro pripravljena politična akcija in dokumenti, ki so združitev utemeljevali z ekonomskimi kazalci, so torej dosegli popoln uspeh. Pa je vendarle to šele prvi korak. Zadane cilje in naloge bo namreč moralo 6.000 združenih kemijskih delavcev tudi uresničiti, preden bomo lahko govorili, da je združitev kemijske industrije ljubljanske regije zares uspela.

MIRAN KOREN

NAMESTO SPORA TVORNO SODELOVANJE MED TOVARNO ROG IN STANOVALCI

Decibeli v ujetništvu

Stanovalci stolpnice na Ilirski ter nekateri stanovalci na Poljanski cesti so se pritoževali zaradi hrupa v nočnih urah, ki ga povzročajo stroji v tovarni Rog. Prišli so strokovnjaki, izmerili so, koliko hrupa stroji povzročijo in ugotovili, da gre za nekaj decibelov nad zakonsko predpisano mejo.

V tovarni Rog so sklicali prizadete stanovalce in se pogovorili z njimi. Stanovalci pa so predstavnike tovarne spraševali, kdaj se bo Rog dokončno preselil v Moste. Zlasti tisti iz Ilirske 8 so zatrjevali, da jim je SGP Grosuplje ob prodaji stanovanj zagotavljalo, da bo Rog vso proizvodnjo preselil v Moste.

Kje je dobilo SGP Grosuplje te podatke, nam ni znano, morda pa je šlo le za ukano, kajti zgrajena stanovanja je potrebno prodati. Res je, da je lani že stekla proizvodnja v novih proizvodnih prostorih tovarne Rog v industrijski coni v Mostah, toda v doglednem času še ne gre pričakovati preselitve celotne proizvodnje. Res je tudi, da je tovarna Rog kupila v Mostah zemljišče za izgradnjo objektov celotne proizvodnje, toda omejene investicije in bančna posojila ter gospodarski trenutek je Rogovce prisilil, da nadaljujejo proizvodnjo v neustreznih prostorih.

Vrnimo se k hrupu. Strokovnjaki so ugotovili, da največ hrupa povzročajo veliki ventilatorji in nekateri avtomati. Inšpektor je izdal odlok, da mora Rog do 3. marca letošnjega leta hrup omejiti v zakonsko določene meje. V tovarni so že zamenjali ležaje na ventilatorjih, ki povzročajo največ hrupa, nekatere pa so v celoti zamenjali. Pri avtomatih urejajo vse potrebno in za njih pripravljajo posebna ohišja, ki naj bi bili nekakšni dušilci zvoka. Res pa je, da so avtomati za okolico povzročali preveč hrupa le poleti, ko so okna zaradi vročine odprta.

V Rogu zatrjujejo, da bodo zagotovo že pred določenim rokom hrup, ki ga povzročajo v nočnih urah, omejili pod zakonsko določeno mejo. Ob tem pa velja le še zapisati, da nočno delo ne poteka vsak dan. Občasno zaradi potreb novega dela tovarne v Mostah, ki ima večjo produktivnost, skupnica delavcev dela ponoči ter tako zagotovi delavcem v Mostah nemoteno delo.

V Rogu pa načrtujejo tudi nekatere obnove v tovarni na Trubarjevi in nakup modernih strojev, kar vse naj bi privedlo do boljših pogojev dela, večje produktivnosti in zmanjšanja hrupa. »S sosedi se ne želimo prerekati, marveč kar se da tvorno sodelovati,« pravi direktor kadrovske splošnega sektorja Jože Nered. »Hrup bomo zmanjšali, kolikor se le da, ne le do zakonske meje, kajti vsi se zavedamo, da ni prijetno spati v predelu, kjer je preveč hrupa. Zato se bomo vselej trudili za čimboljše odnose s stanovalci ob tovarni.«

I.L.

PREDSTAVLJAMO VAM ORGANIZACIJO ZDRUŽENEGA DELA

»Pletenina« uspešno izvaža

Tovarna Pletenina z Zaloške ceste ima že 120-letno tradicijo in le malo jih je, ki se lahko pohvalijo s čim podobnim. Danes je sestavljena iz petih temeljnih organizacij, ki delajo v treh občinah. Skupaj je v Pletenini zaposlenih nekaj čez tisoč parov pridnih rok, med temi je ženskih skoraj devetdeset odstotkov.

Kot relativno majhno trikotajno podjetje so se dobro prilagodili tržišču in se omejili le na tri proizvodne programe: bombažni, kopalni in program proizvodnje oblačilnih predmetov za prosti čas in rekreacijo. V tovarni pravijo, da se obnašajo stabilizacijsko že ves čas po vojni, da so vedno varčno gospodarili. Vprašanje pa je, kako bodo delali v prihodnje. Niso se zadolževali in gradili in zdaj jih v razvoju omejuje stara tovarna.

Majhna sredstva imajo za propagando, ki je v borbi za prenasršeno tržišče še kako potrebna. Otepajo se tudi z nizkimi osebnimi dohodki, saj znaša povprečni OD komaj 6.800 din, kar je skoraj za tretjino manj od ljubljanskega povprečja. Praktično so vsi ekonomski pokazatelji gospodarjenja nad povprečjem.

Lanski načrt celotnega prihodka je 398 milijonov, ocena uresničene pa je okoli 430 milijonov, in ne glede na inflacijo je večji tudi obseg fizične proizvodnje. Organizacija je dosegla lep uspeh pri izvozu, saj je od njega iztržila kar 61.138.252 deviznih dinarjev in s tem za deset odstotkov preseglala plan. Razmerje izvoza in uvoza je bilo vedno 3:1. Za letos so si postavili še bolj ambiciozen načrt in nameravajo izvoziti za 95 milijonov dinarjev blaga. Prepričani so, da je možno zagotoviti 10-odstotno rast izvoza, žal pa se lahko marsikaj zatakne, ker so pogoji gospodarjenja in devizno uvozne omejitve včasih taka neznanca, da marsikateri posel propade, ker ne morejo dovolj hitro in dovolj zanesljivo reagirati. V nekaterih pogledih so popolnoma odvisni od uvoza. Vzemimo samo barve za tekstil, ki jih v zaželeni kakovosti izdelujejo le dva ali trije svetovni proizvajalci, zato si ne morejo privoščiti eksperimentov s kakršnokoli drugo barvo, saj to pomeni reklamacije in izgubo stalnih kupcev. Tovarna izvaža največ tre-

nerk, smučarskih tekaških dresov, kopalk in majic. Na konvertibilnem področju so si našli kupce v Zvezni republiki Nemčiji, Franciji, Švici, na Švedskem, v ZDA in Kanadi, med deželami tretjega sveta so glavni kupci v Libiji in Kuvajtu, začeli pa so tudi z izvozom na klirinško področje, ki je zaradi velikih serij, ki jih tam zahtevajo, za tovarno pretežno nezanimivo. Letno lahko proizvedejo 1000 ton tekstilnih izdelkov in ker se tovarna fizično ne more več širiti, lahko boljše kreacije z modnimi barvami na konvertibilnem področju prodajo tudi trikrat dražje kot velike serije v deželah SEV.

»Kako ste uspeli na zahtevnem svetovnem tržišču?«, smo povprašali direktorja Bojana Piclja.

»Predvsem se je treba držati rokov in to tako glede ponudbe, kot dobave, pa kakovost je seveda zelo pomembna. S cenami ne moremo konkurirati vzhodnoevropskim ali daljnovzhodnim proizvajalcem. Kljub temu, da ima Jugoslavija določene prednosti v trgovanju z EGS, jih v tekstilni veji ni, zato morajo biti naše cene v primerjavi z domačimi avtomatično nižje za znesek carine, tako

da prodajamo na Zahod pretežno izdelke po cenah, ki le pokrijejo direktne proizvodne stroške, torej material in delo, izvoz pa je poleg tega še kontingentiran.«

»Torej je vaš izvozni motiv le devizni zaslužek?«

»Tako je, pa še tistega ne moremo vedno izkoristiti. Ko smo hoteli lani kupiti barvila na osnovi deviznih pravic, je bila devizna vsota že izčrpana in z nakupom ni bilo nič.«

Tovarna si je veliko obetala od ustanovitve ski-poola proizvajalcev športne opreme za klasično smučanje, zdaj pa so malo razočarani, saj se je zadeva bolj sprevrgla v »prosjajenje«, kot pa v resen in profesionalen odnos športnikov do financierjev (kot je to pri alpskih smučarjih, ki propagirajo izdelke z resno zavzetostjo).

Čeprav optimistično razpoloženi glede prihodnosti tovarne, ki vidi svojo perspektivo predvsem v izvozu, je Bojan Picelj zaključil s staro resnico, ki jo delavci v tekstilni industriji še predobro poznajo: »Črna kruha je v tekstilni industriji vedno dovolj, potice pa le malokdaj.«

VITO KOMAC

